

. TĚLOVÝCHOVNÁ JEDNOTA
LOKOMOTIVA BRNO-KOMÁROV
horolezecký oddíl.

Vám všem,

kteří jste svou sportovní činností a svou účastí na akcích našeho oddílu přispěli k získání titulu "Vzorný kolektiv tělesné výchovy", předkládá výbor oddílu zprávu o tom, co jsme letošního roku společně vykonali. Zpráva jistě nemůže zachytit všechno to krásné, co k vytvoření našeho horolezeckého kolektivu přispívá. Bude však jistě trvalou vzpomínkou. Za vaši obětavost, kamarádství, horolezeckou skromnost a sportovní snažení vám výbor oddílu děkuje a přeje další úspěchy v příštím roce.

Za výbor horolezeckého oddílu:

Milan Lasák

Předseda

V Ý R O Č N Í Z P R Á V A

Činnost našeho oddílu v letošním roce byla řízena usnesením, které bylo přijato v roční členskou schůzi v roce 1961. Jednotlivé body tohoto usnesení byly potom v lednu letošního roku zpřesněny v socialistickém závazku, který jsme uzavřeli na počest XII. sjezdu KSČ.

Pokračovali jsme tak v cílevědomé činnosti jak po stránce ideově-výchovné, tak i sportovní. Dobré výsledky naší snahy byly zhodnoceny městským výborem ČSTV v Brně udělením titulu "Vzorný kolektiv tělesné výchovy" v říjnu t.r.

Při konečném hodnocení závazku můžeme říci, že vcelku jsme splnili úkoly, které jsme si uložili. Podstatně stoupla aktivita našich členů po sportovní stránce. Zvýšil se počet těch, kteří pravidelně trenují. Zajistili jsme rozšíření počtu metodických pracovníků. Zlepšila se práce propagační, zejména na veřejnosti. Měli jsme však potíže s opatřením vhodného hřiště v letních měsících. Tím a malou aktivitou cvičitelského sboru jsme nesplnili plnění odznaků PPCV. Nebylo také organizováno plnění odznaku "plavec ČSSR" a pro plnění odznaku "Lyžař ČSSR" jsme nezískali rozhodčí. Rovněž počet nositelů výkonnostních tříd se vyvíjel jinak než jsme předpokládali, t.zn. že nemohly být splněny podmínky pro udělení nižších výkonnostních tříd, poněvadž naši noví členové nesplňují podmínku doby, která se pro udělení třídy vyžaduje.

Během letošního roku jsme vyškrtli ze stavu členstva ty členy, kteří se nezúčastňují činnosti a neplní základní členské povinnosti. Bylo však přijato 13 nových členů, takže počet členů zůstává na úrovni roku 1961. Je však samozřejmé, že noví členové z roku 1961 a 1962 byli velkým zatížením pro metodické pracovníky. Proto bylo ke konci roku přijímání nových členů zastaveno.

Výcvik na cvičných skalách byl v letošním roce úspěšný a prakticky bylo přelezeno většina nejtěžších tur. Poněvadž se však u našich mladších lezců projevily nedostatky v orientaci na skále a ve skobování bylo dohodnuto, že polezeme více nové, neznámé cesty a více pozornosti že budeme věnovat skobování. Záporným zjevem na cvičných skalách byly četné pády, které sice nevedly k těžším úrazům, nesvědčily však o dobré metodické práci cvičitelského sboru a o kázi některých členů.

Tatranské podniky, které jsme letošního roku organizovali byly převážně úspěšné. Jen letní tábor a jeden výkonostní podnik utrpěly nepřízní počasí. Ze zimních tur, které byly lezeny často za nepříznivých podmínek je nutno se zmínit alespoň o výstupech na Gerlach V stěnou, Velkou Litvorovou věž, Štolskou věž V. pilířem, dále o čtyřdenním kombinovaném přechodu hřebene Zadná Bašta - Kriváň, přelezení S pilíře V. Mengašovského štítu a S stěny Velké Vysoké.

Mezi nejhodnotnější výstupy v létě patří cesty Korosadoviče, St. nislavského a Hokejka na Lomnický štít, Ladová kopa Markasitkou, Korosadovičovy cesty na Stredohrot a Žltou stěnu. Naši členové, kteří se zúčastnili zájezdů na Kavkaz svými výkony i kázní přispěli k dobrému průběhu těchto zájezdů (s. Sušil a s. Hýsek Ivan). Rovněž s. Antoníček a Ševčík, kteří se zúčastnili zájezdu do Francie dosáhli úspěchy přelezením J pilíře Barre des Ecrins, S stěny Mt. Pelvoux, JV stěny Petit Dru. S. Ševčík průstupem Bonattiho pilířem na Petit Dru, dosáhl výkonu, který se řadí k největším sportovním úspěchům našeho oddílu. Sportovní činnost neustrnula ani v podzimních měsících, kdy jsme se zúčastnili Čertovy stezky, Krajských orientačních závodů a organizovali vlastní orientační závody.

Státní cvičitelský kurs a krajský kurs horolezeckých vedoucích absolvovali 4 soudruzi, takže zvýšením počtu metodických pracovníků v oddíle bude možno zejména v příštím roce naši práci ještě zlepšit.

Na oddílových besedách bylo uspořádáno dostatečné množství přednášek, které seznámily mladé členy s teorií horolezectví v rozsahu III. VT o několik přednášek z našich i cizích velehor. Skříňka byla v polovině roku poněkud zanedbána, a její úprava se zlepšila, když funkci skříňkaře převzal s. A. Cídl a s. M. Holzer. Naši členové měli 2 reportáže v čs. rozhlasu a četné články o horolezectví v brněnském tisku. Po návratu ze zahraničí uspořádali s. Sušil a s. Antoníček řadu přednášek pro veřejnost o Kavkaze a o Alpách.

Zdravotnické prohlídky všech členů v oddělení zdravotní péče pro TV se zajistily jen u nositelů I. a II. výkonnostní třídy. Ostatní byli prohlíženi u lékařů ve svých obvodech. Všechny tatranské podniky byly po stránce zdravotnické

zajištěny lékařem.

Oddílový horolezecký materiál byl pečlivě s. Okáčem obhospodařován. U jednotlivců se však stále vyskytují případy nedodržování výpůjčních lhůt. V letošním roce jsme zakoupili dalších 10 lan a 22 ledovcových skob.

Spolupráce s jednotou byla dobrá. Oddíl našel u výboru jednoty vždy pochopení pro své potřeby a rovněž naši členové se snažili podpořit jednotu v její činnosti.

Oddíl v číslech:

Zájezdy na cvičné skály:	40x	898 členů
Zájezdy lyžařské:	3x	62 členů
Přespolní běh KHS:	1x	17 členů
Tábory ve Vysokých Tatrách:	3x	68 členů
Výkonnostní podniky:	5x	48 členů
Orientační závody:	2x	45 členů
Kavkaz:	2x	2 členové
Francie:	1x	2 členové
Čertova stezka:	1x	6 členů
Účast na průvodu 1. máje:	1x	38 členů
Účast na Běhu vítězství:	1x	3 členové
Plánovaný vánoční zájezd:	2x	37 členů

Celkem bylo v r. 1962 organizováno

62 akcí s účastí 1226 členů

Na tatranských táborech bylo v zimě vylezeno 72 tur, v létě 134 tur. V průběhu těchto výstupů došlo jen k menším úrazům.

Na orientačních závodech KHS jsme obsadili

v mužích: 1, 4, 5, 6, 7, 10, 17, 19 místo

v ženách: 2, místo

v dorostu: 1, 2, místo

Počet metodických pracovníků:

instruktoři cvičitelů	-	2
cvičitelé	-	7 (přírůstek 3)
horolezečtí vedoucí	-	7 (" 2)

Počet výkonnostních tříd:

Mistr sportu	-	1
I. VT	-	3
II. VT	-	10
III. VT	-	15
horolezec ČSSR	-	16

Nositelé PPOV: Muži	I. kategorie	-	6
	II. "	-	4
	III. "	-	2
ženy	I. "	-	5
	II. "	-	1
	III. "	-	1
BPPOV: dorost		-	1

Ke dni výroční schůze bylo na tělovýchovném zařízení
TJ Lokomotiva Brno odpracováno 480 hodin
na ostatních brigádách, především v zemědělství
340 hodin

Stav členstva: 62 členů a 5 hostů.

V roce 1962 bylo 43 oddílových besed a 4 členské schůze s celkovou účastí 1403 členů a 266 hostů (průměr 36). Výbor oddílu měl 18 schůzí. Na besedách bylo předneseno 28 přednášek. Ostatní besedy byly věnovány organizační činnosti a přípravě zájezdů.

V ý v o j h o r o l e z e c t v í n a b r n ě n s k u

Zdeněk Sušil

Je těžké dělat kronikáře, když nejsou prameny. Ti Brňáci, kteří před více než stoletím našli zálibu v horských výstupech, nemysleli na to, že jejich následovníci z brněnské Lokomotivy budou chtít vědět, jak se naši předkové dostali k horolezení, neznali-li písemných zpráv - tak jen kompilací různých - namnoze horolezení vzdálených - pramenů lze sestavit závěry o počátcích alpinismu v Brně, které si však nečiní nárok na jedničku ze spolehlivosti. V Evropě nastává rozmach horolezení v letech 1850-1870. Velká část Alp ležela na území mocnářství rakouského a tak samozřejmě vzdušná vlna zájmu o hory se rozlila do všech končin Rakouska a též do Brna. Alpenverein byl založen r. 1862 a pod vlivem vzrůstajícího zájmu o přírodu byl r. 1890 založen Klub českých turistů.

A tyto dvě organizace se staly základnou, na níž se vyvíjel horolezecký život v Brně. Víme od starých vysloužilců, že nebylo národní řevnivosti, láska k horám stírala rozdíly národní příslušnosti a tak mnoho českých horolezců se účastnilo podniků organizovaných Alpenvereinem. Vždyť ještě před II. světovou válkou nebylo řídkým zjevem, že jedno leno poutalo v družstvo Čechů i Němce ze dvou národnostně odlišných organizací. Vedoucí osobností brněnského horolezeckého světa koncem minulého století byl Ing. H. Bock, který též objevil r. 1899 Palavské kopce jako ideální cvičný terén. Již tehdy byly na Palavě zlázně cesty dosud oblíbené, i když se horolezci již tehdy vyžívali také v blízkých Alpách.

Rozmach horolezení na brněnsku je zaznamenán Ing. R. Neumanem v letech 1906-1907. Tehdy byly vytýčeny výstupy nejen na Martinské stěně a Vysokém trůnu nad Věstonicemi, ale i v Klouze a u Klentnic, jak dosvědčovaly staré typy skob. Fotografie z doby před I. světovou válkou nám ukazuje na Palavě vousatého lezce, v oděvu nám nezvyklém, ve sváteční

kolili se sebevědomým vzevřením, jak se vzpírá na nepojmouvanou stěnu. Co by tak řekli tito pionýři palavského horolezení, kdyby mohli vidět slézání supervěšáku, nebo průstup Velké Martinky! Vždyť Černý rys na Martince se nelezl a horní plotn na normálce bývalo jištění s vrchu. Ale už tehdy se lezly obtížné tury jako Budigova cesta, Východní stěna a zmíněné partie v Klause. Ložovalo se i na Babím lomě a na Býčí skále, jinak však není zpráv, že by se ložovalo v Krasu, nebo na skalách v povodí Osavy a Jihlavy.

Po první světové válce se horolezectví rozšiřuje hlavně v řadách českého studentstva a inteligence. Čeští alpinisté v Brně byli organizováni ve Vysokoškolském sportu, v Klubu českých turistů v Moravské Slávii. Vedoucími pracovníky byli Dr. J. Nouček, Dr. Schütz, Dr. Gellner, Dr. Kroutil, Vl. Prokeš, Ing. Ryšánek, Ing. Šedílek, bratři Putnové a jiní. V roce 1930 dochází k ustavení Klubu českých alpinistů v Brně a již v prvním roce sdružoval tento spolek 60 výkonných členů. Tento Klub českých alpinistů byl také organizátorem prvního celostátního srazu horolezců na Palavě, který se konal v roce 1932.

Okupace znemožnil zájezdy na Palavu a zůstal nám Babí lom, Kras a Býčí skála. Wilsonku jsme ještě neznali. Činnost byla podvázána i nedostatkem materiálu a zteřelé lano se stalo r. 1943 příčinou smrti cvičitele Vl. Zábranského poblíže Kateřinského prstu. Za okupace přichází do brněnského horolezení nový život, hlavně mládež z dělnického prostředí. Dva přední lezci z tohoto dorostu - Plšek a Vlk - 9.9.1944 slézají po prve horní část Mecochoy. Výkon, který i za smutných dnů války a okupace vzrušil horolezce a přátele skal, dával tušit, že horolezení půjde po osvobození cestami novými, smělejšími.

Je přirozené, že první měsíce osvobození nás zavedly na Palavu, kde ještě nebylo ani vlekové spojení mezi Břeclaví a Brnem. Na kole i autostopem jsme spíchali pod Martinku do vápencových stěn a věží, abychom se zadostiučiněním velkými náhody pozorovali kolem sebe neustále

živelnější rozmach horolezeckého života. Ale to už nepatří do historie, to je radostný projev života přítomného.

Jen jedna okolnost dělá těžkou hlavu starým pracovníkům - opomíjení ideové náplně alpinismu, vybičování výkonů a podceňování objektivního nebezpečí hrozí zvýšit tragické ztráty, k nimž dochází v posledních letech v horolezení.

Mějme úctu k výstupům dobrým, k nimž jsou dány předpoklady subjektivní, t.j. výcvik a fyzická zdatnost lezce i objektivní, t.j. terenní podmínky, počasí a výstroj. Ale nebojme se tvrdě odmítnout a kritisovat neuvážené počiny těch, kteří se ženou jen a jen za výkonem, málem se stopkami v ruce a kterým uniká ideová podstata horolezení. Jinak bychom museli čekat, že jednou - až někdo bude psát úvahu o dnešním horolezení - nás odsoudí, neboť tragické pády v horách i na cvičných skalách půjdou na vrub tomuto přehnaní výkonnostní stránky a půjdou na vrub činovníků a členů, kteří nedovedli vést horolezce a horolezení též po stránce ideové.

Z a n o v ý m i t e r é n y

Vladimír Krejčí

V letošním roce se snažil Jura Ševčík prosadit jako jednu ze zásad naší činnosti - lézt nové túry a na nových cvičných skalách. Přiznejme si, že na některých terénech (jako na př. na Polavě) jsou už cesty tak nacvičené, že je možno je lézt - jak říká známá ozdoba našich cvičných skal - o plnoci levou rukou a pravou se přitom dloubat v nose. A přece okolí Brna - samo o sobě již přírodně přitažlivé a krásné - má mnoho terénů, které by si i u horolezců zasloužily více pozornosti.

V bezprostředním okolí Brna jsou pěkné skalní útvary, třeba ne rozsáhlé, v údolí Bílého potoka od Veverské Bítýšky cestou ke Šmelcovně, známé tím, že tu Petr Bezruč se svými přáteli trdičně vítal jaro. Túru možno spojit s návštěvou

"K olinového jezera" u blízkého Maršova : je to zatopený starý kolinový důl s průzračnou, modrozelenou vodou, kde se dají plnit plavecké disciplíny oádně ků zdravotnosti, mimochodem řečeno, je to nejhezčí koupání v okolí Brna. K pitolou pro sebe je "Českomoravská vysočina", nebo docel krátce "Vysočina", známe z pravidelných zájezdů našeho oddílu krásné terény Čtyř police a Drátníka, spojených se sobotními táboráky pod skalami a s koupáním v mílovském rybníku. (Tu vděčně vzpomínáme péče, kterou návštěvníkům těchto terénů poskytuje zasloužilý "kustol" Aleš a jeho blahodárné "očistné" činnosti!) Horolezecké terény v této oblasti nejsou však tím ještě vyčerpány. Připomeňme jen Pasecké skály nad rybníkem Medlovem, které jsou sice výško i rozlohou menší než Čtyři police nebo Drátník, jsou však dostažitelné pšky z novoměstského nádrží krásnou turistickou cestou vedoucí lukami a lesy až pod samé skály (celkem asi 1 a 3/4 hod.), bez čekání na autobus a bez tlačení v něm. A koupání v medlovském rybníku, s krásným travnatým svahem a rozsáhlou pláží je opravdu nejkrásnější na celé Vysočině.

Nedaleko Nového Města leží též Vávrovka - osamělá skála, zdaleka viditelná po pravé straně z vlaku, blížíme-li se k Novému Městu; zdá se vypadat jako velký stoh slámy. Nemá sice mnoho túr, jsou však technicky náročné a některé i skobovány. U blízké obce Studnice je malá "k pesní" propast ve vápencovém ostrůvku se zajímavými jeskyněmi, o nichž se už zmiňuje starý průvodce po novoměstském okolí. Jako zpestření programu stály by z. prozkoumání - co na to říkáš, Zdenále?

Přes poměrně velkou vzdálenost od Brna je v pozdním létě a na začátku podzimu velmi pěkný jedodenní zájezd na Rozštípenou skálu u Hrádku nad Sázavou (první železniční zastávka z Žďárem) skupinu 4 skalních bloků, vzdálených jen asi 1/4 hodiny od zastávky cestou po červené značce do údolí Sázavy přímo pod skály. Možnost tábořit na louce nebo bivakovat v jeskyních. V blízkosti skal je hor. Peperek (hraniční hor. mezi Čechy a Moravou) s pěknými pohledy daleko do Čech. A je-li teplý podzim - jak tomu bylo letos - je možnost velmi pěkného koupání v lesním rybníku "Líznerce"

s množstvím kvetoucích leknínů, nebo ve zdejší pozoruhodnosti "Vápeníci", což je jezírko, vzniklé z topením asi 12 m hlubokého vápencového lomu; s krásnou modrozelenou vodou; uprostřed lesů působí úplně dojmem "mořského oka".

Možnosti dalších horolezeckých terénů na Vysočině nejsou tím ovšem vyčerpány. Návštěva skalních terénů v této oblasti má vedle stránky lezecké též svou stránku estetickou: zvláštní krása Vysočiny s melancholickým oparem nad dalekými rozhledy učarovala četným našim umělcům, kteří tu mají svůj stálý "umělecký terén", jako na př. Mistr Jambor v dědině Blatiny přímo pod Drátníkem. Pohled z Drátníkůna pásmo horských hřebců s vrcholovými skalami, na mílovský rybník hluboko pod námi a na moře lesů na všechny strany je ze krásného dne nezapomenutelným zážitkem, spojujícím harmonicky uspokojení z lezeckého výkonu s uspokojením estetickým.

Nespokojíme se proto jen opakováním zájezdů na známé již terény a zavítejme i na jiná krásná místa "revíru" novoměstských horolezců.

(Poznámka: V okolí Brna užším i širším je jistě ještě více skalních útvarů, zatím neznámých a nelezaných. Dostanete-li se na takový terén, nenechtejte si to pro sebe, nýbrž pořídte situční náčrt objektu případně snímek s vyznačením lezeckých cest. Stručný popis těchto nových terénů bude jistě vítaným zpestřením našich výročních zpráv).

K o v l a z - l e t n á
v z p o m í n k a n a n e -
z a p o m e n u t e l n é d n y

Zdeněk Sušil

Když jsem se před 26 lety poprvé navázal na lano, netušil jsem, že lano mne zavede na Kavkaz a na jeho nejvyšší vrchol - Elbrus. Zájezdy do Tater se pokládaly za samozřejmé, i alpy se rýsovaly jako pravděpodobné, ale Kavkaz - to

přesahoval výhledy nejobdivnějších. A přece jsem se tam dostal - snad aby mé rozloučení s výkonným horolezením bylo ozdobeno zážitky nejmohutnějšími.

A skutečně! Pobyt na K vk ze budu do konce života počítat mezi to nejkrásnější, co jsem prožil. Znovu se budu ve vzpomínkách přenášet do slunných dnů prosycených vůní pryskyřice z borového lesa kolem tábora Schelde. Znovu budu v podvědomí sledovat burácení lečovcových řek Adyl-Su a Schelde a znovu budu v duchu vzhlížet na závěry těchto údolí, kde se mně vryly v duši kontury sněhového kužele štítu Gum čí a skalní zuby rozeklaných Scheld. A t květena! Divoce rostoucí zlaté lilie, obrovské květy jasně modrých orlíčků, divoce rostoucí astry, červené květy kopretin a ve výši nad 2.500 m celé stráně hodoendronů s bílými voskovými květy, mezi nimiž se choulí trsy vzácné růžové prvosenky nejmenší! Žádný zahrádní architekt by nedovedl vytvořit takovou skalku s nevýčísitelným sortimentem horských květů.

Náš první výstup se uskutečnil na štít Gum čí (3.305 m) ze základny Zelená Gastěnica, kde jsme nocovali. Druhý den, krátce po půlnoci, jsme vstoupili po prve na kvkzský ledovec a celkem ochůdným terénem jsme vystoupili na proslulý hřeben, odkud se nám otvíraly pohledy na všechny strany. Uzávěrky fotoaparátů evokaly o motivy slibovaly zajímavou bohatou řadu nevšedních záběrů. Díky zkušenostem ze zimních Tater jsme mohli výstup absolvovat rychle bez stoupacích želez a lan - naše vibrany dobře držely - a tak po návratu do tábora, krátce po poledni, jsme přijímali gratulace vedoucího tábora a povětšinou přátel ke zdárnému uskutečnění prvního výstupu.

Lečovcový výevik v kostce jsme prodláváli na ledovci K vk -Tat. Při sekání stupů, či při chůzi po seracích v mčkách (po rusky: v kočkách) jsme poznali, že led na K vk ze je poddejnější než tatrský a že pádné dohlápnutí chodidla umožní udržet se a postupovat i po svahu poměrně šikmém, aniž by bylo třeba vysekávat stupy cepínem (rusky: lečeruben).

Na druhý den byl plánován výstup na štít Bžeduch (4.271 m). Vystoupili jsme opět po půlnoci přes ledovec Kačka-Taš. Přechod byl zpeštěn dvěma pády do menších ledovcových trhlin. Pády však dopadly dobře a tak v prvním úsvitu jsme vystupovali po rozrušených skálách na hřeben. Vlastní výšvih tvořil asi 500 m vysoký sněhový břít o sklonu místy až 45°. Některé úseky byly zledovčelé a tak bylo z potřeby postupovat co nejopatrněji. Sníh na vrcholovém plátnu byl rozbředlý celodenním slunečním zářením a rozbředlá byla i sestupová partie od hřebene sklonu asi ještě prudším. Psychologicky dobře působilo, že až daleko jsme se dozvěděli od sovětských instruktorů, že loni právě v těchto místech lavina uříznutá při sestupu dvou družstev strhla všechny 4 lezce do hloubky 700 m.

Třetí výstup byl plánován z ledovce Schelda na Pik Ščurovského (4.203 m) a na Malou Ušbu. Zhoršení počasí ohrožovalo realizaci výstupu, ale nakonec jsme se přece vydali mezi beráky a ledovcové trhliny Ušbinským ledopádem (výškový rozdíl asi 1.200 m) do mlhy a mraků na Ušbinské platě. Pod hřebenem ve výšce asi 4.100 m jsme postavili na plošince vykopané ve sněhu stan, do něhož se muselo snést všech 5 členů výpravy a rozhodli jsme se ještě před setměním dokončit výstup na vrchol. Bylo to prozíravé, neboť v noci přišla bouřka s vichrem a krupobitím, blesky se vybíjely kolem nás a toto špatné počasí znemožnilo druhý den výstup na Malou Ušbu. Proto za prvního rozbřesku jsme likvidovali stan a prošli se zdřevěnlými údy, le plný dojmů, jsme nastoupili zpáteční cestu do mlhy a vichřice.

Korunou našeho zájezdu měl být výstup na vrchol Elbrusu (5.698 m). Počasí se opět zlepšilo a tak hned druhý den nás vyvezlo nákladní auto po krkolomné cestě po sepečených svazích Elbrusu na ledovou základnu ve výšce asi 3.800 m. Odtud jsme došli již z noci do chaty Prifut odinosti ve výšce 4.170 m. Podle tamních dispozic jsme měli na chatě prodloužit před výstupem na vrchol klimatisaci aspoň dvou denní, ale my jsme hned druhý den o půl čtvrté ráno vyrazili vzhůru.

Následky nedostatečné aklimatisace se projevily už v sedle /5.200 m/, mezi oběma vrcholy: trpěli jsme bolestní hlavou, dávením a narušováním rovnováhy. Vzdor tomu jsme se ale všichni dostali ještě před polednem na hlavní vrchol. Malátnost otupěla poněkud naše vnímání, takže jsme ani sto procentně ne prožívali rozhledy na štíty a údolí nad Elbrusem, které nám skýtala mimořádná pohoda dne bez mraků a víchru. Ačkoliv bal silný mráz, slunce pálilo nemilosrdně a bylo nutné ochránit obličej maskami ze šátků a gázy. Vzdor těmto opatřením sluneční záření mě postihlo tak, že jsem rád přijal při sestupu pomoc přátel, abych co nejdříve mohl na chatě ulehnout. Patnáctihodinový spánek mě zcela osvěžil a druhý den dopoledne jsme byli zase uvítáni vedením tábora a sovětskými přáteli v táboře Schellda.

Zdařilý zájezd chtěl ještě nějaký zážitek navrhnout. Měla to být letná návštěva u moře na druhé straně Kavkazu - v Suchumi. No, neuskutečnila se, ale to mě nemůže skalit vzpomínky na Kavkaz, na všechny přátele horolezce z tábora Schellda a hlavně: na lesy, řeky, ledovce a štíty, zkrátka na tu krásu Kavkazu, na níž se nezapomíná.

K a v k a z 1 9 6 2

Ivan Hýsek

Džalovčat - můj první kavkazský štít. Sedám na zasněženém skalním výčnělku a v mysli mě probíhá poslední týden před odjezdem do Sovětského svazu. Horolezní přípravy, chystání výstroje, poslední trénink a radost, která se mě zmocnila při vstupu do moskevského rychlíků. Následovala dlouhá cesta plná dojmů, obrazů měst a krajin, nedočkavostí. Konečně! Milé přivítání v táboře Rudá hvězda, cvičné sklaky, první kroky na ledovci a první túra. Při sestupu nás chytá bouře. Není o nic příjemnější než v Tatrách.

I přes deštivé počasí se však chystáme na další výstup. Je jím Bel-la Kaja. O dva dny později se s radostí vracíme. Tura se vydělá v táboře nás čeká povolení k samostatným výstupům. Nic lepšího si již nemůžeme přát. Jsme čtyři kilometrový skalní pilíř na 4.038 m vysoký Dombaj Ulgen nás láká. Dohodnuto.

Čučchurské údolí je plné mlh, když vyrážíme pod stěnu. Po osmé hodině již lezeme první délky. Rozbitá skála a zbytek sněhu ztěžují postup. Několik débek lana pod vrcholem nás zastihuje tma a nezbyvá než bivakovat. Máme spací pytle a tak prožíváme jednu z nádherných horských nocí. Za ranního mrazíku se dostáváme přes strmé sněhovisko na hřeb. Zbývá nám ještě travers na hlavní vrchol a z něj přes sedlo Fyčera návrat do tábora.

Radost z výstupu je však při zpáteční cestě zkalena vymknutím kotníkem. Noha rychle otíká a bolí. V duchu si říkám: "Tak a tím liončím lezení na Kavkaze". Moji domněnku potvrzují i lékaři. Musím zůstat v táboře a smutně se loučím s kamarády, kteří odcházejí na travers Bu-Ulgenu.

Není vše ztraceno. Bolest v noze polevuje a tak za několik dnů odjíždíme na Elbrus. Čtyři čechoslováci a padesát účastníků leningradské alpiniády. Za deště a sněžení v poledne si šťastní a unaveni tiskneme ruce. My čtyři na západním vrcholku a sověti na východním. Opravdu důstojné rozloučení s letošním Kavkazem. Zbývá ještě dlouhý návrat do tábora a potom domů.

Dvěma stěnami

Dauphineských Alp

Jiří Ševčík

První noc ve vlaku, poznamaná novými dojmy cizí země, začala urážlivou epizodkou. Jed-li horolezec po prve do Alp, není mu nic podivuhodnějšího, než ostatní lidé, kteří nežijí představou strmého žulového ráje Mont Blancu. A večer právě průvodčí na pražském hlavním nádraží bylo zřejmě srdečně jedno, jestli jedeme do Měcholup, nebo do Chamonix. Její "kampak mládenci, ten vůz je místenkový do Paříže," až příliš jasně naznačoval, že se nepodobáme asi těm, jímž trasa Praha-Paříž vyutí jen otrávené - zase to cestování.

Nic méně první noc s nevlídným uvítáním Strasburgem utišila naši cestovní horečku. První dojmy z cizí země jsou vždycky tytéž. Divíte se všemu. Něco je skutečně k udivení: slečna na rohu, nebo desítky druhů skleněných dveří. Jejich soucno lze vytušit až vás praští do nosu. Svědčí to o tom, že zdejší umyvači výkladu dělají svoji práci dobře. Zdá se totiž, že v prostoru se pohybuje jen vyleštěná mosazná klika. Při vstupu do dveří tohoto druhu jsme zaujímali obranné postavení jako rohovník, kryjící si bradu před direktem. V noci místo postele, znovu nádraží, přenášení příšerně těžkých zavazadel a instinktivní hledání pitné vody. Podnikaví prodavači limonád mají na svědomí, že všechny kohouty vodovodů na peronech jsou demolovány. První zvlněná krajina, v dálce modrošedé vápencové skály, které splývají s modrou oblohou. Jsme v provenci, jejíž krásy jsou všude propagovány v řadě barevných nádražních plakátech. Ve Valance odbíháme z hlavní trasy Paříž-Marseille a náš vlak se stáčí k východu.

Asi tak, jako pro nás Poprad-Tatry je pro Francouze Briancon, největší středisko a východisko do Dauphineských Alp. Na první pohled je poznat, že žije z cestovního ruchu. Nad městem ční stará pevnost - Briancon je těsně na italské hranici. Středem protéká divoká horská říčka. Most přes ní je na řetězech a podle stavu hladiny se vytahuje nebo spouští. Ještě jedna věc nás upoutá. Ve svahu nad městem vidíme dráhy lanové dráhy. Uhlavý důl uprostřed horské krajiny je v silném kontrastu s naší představou uhlí, spojenou vždy se zaprášenou Ostravou. Na lanovce se totiž nevozí turisté, ale vozíky uhlí.

V Argentiere, naší výstupní stanici, nás vítá modrá obloha. Před typicky vonkovským nádražíčkem stojí nejlacinější francouzský automobil - plechový Citroen. Vítání, pak černá káva s mlékem a francouzský bílý chleba. Mezitím majitel auta, kamarád z PSST, z malého městečka v Pyreneích sundává střechu a rovná do vozu horu našich zavazadel. Já, protože se nevejdu už do auta, jedu s tajemníkem PSST na jeho Lambretě. Má helmu jako kosmonaut, ale důvěra v něho mně opouští v serpentínách. Lambreta je nezvyklý typ skútru, na nízkých kolách a rychlost jakou předjíždí nebo vjíždí do zatáček, se mně zdá úměrná jen jeho astronautické helmě.

Tábor Aillefroide na nás udělá nejlepší dojem. I oběd nás naladí do růžových duševních i fyzických poloh, ale jenom do té doby, dokud nezjistíme, že nebyl hostitelským holdem našemu příjezdu. Je nutno ho totiž zaplatit z našich peněz. Od té doby jsme na takové pozvání velmi opatrní, raději lauchtíme holoubky v zeleném listě. Naším hostitelům už první den děláme trochu starosti. Zmiňujeme se o pilíři Ecrin. Jejich obličej je pro nás výmluvným svědectvím údivu. Upozorňují nás na obtíže svým "tres difficile". Druhý den odpoledne přece jen nastupujeme. Sinca - Aronde nás vyveze k chatě Cézario a odtud stoupáme

ostrým hřebínkem nad ledovcem Noir.

Bivak pod štítem není nejhorší. Spíme pouze v péřovce. Ledovec pod námi je rozměklý poledním sluncem. Ráno je ale na štěstí mráz a mačky se takřka zarývají do ztvrdlého zfirmovatělého ledu. Látku za délkou se přibližujeme k prostředním čtyřemstům metrům stěny, které z celkovým jedenáctiset rozhodnou, jestli se vrátíme poraženi. Orientace je skutečně krajně nesnadná. V jednom místě musí Jožo s Milošem slaňovat plnou čtyřicítku na pavučinové repšňáře. Mezitím nacházím cestu nepředstavitelně lámovým kuloárem. A nyní teprve začíná oněch čtyřista metrů. Skála je stále rozbitá, stává se až do převisu a lezení nebere konce. Kličkujeme v obrovské stěně a když už toho alpského lezení máme právě po krk, uvědomíme si, že je před námi rozpraskaná plotna, která v popisu je poslední obtížnou délkou. Skutečně snadným ledovým polem dosahujeme vrcholu a společně přiznáváme, že jižní pilíř Barre des Ecorin není procházka. Stačíme ještě vyfotografovat purpurový západ slunce a už tma se rozlézá nejprve z kuloárů a žlebů, zaplňující potom i dolinu s ledovcem Blanc.

Pít a pít, to je heslo prvního a nakonec i dalších dvou našich výstupů. Ještě při sestupu myslím na přátele s oddílu, protože severní stěna kterou právě sestupujeme, je snad nejhezčí ledovou túrou, jakou jsme kdy viděli. Už za úplné tmy klopýtáme po ledovci a jsme rádi, že zde nejsou trhliny. Kdesi nad námi na skalní výspě je chata "Refuge Caron". Stává se naším vytouženým cílem. Na ledovci se najednou povaluje moře prázdných konzerv. Připomínají nám, že kdesi nahoře ve tmě je chata. Snažíme se v paměti vybavit mapu a zvlášť stesku, odbočující z ledovce. Štěstí nám však nepřeje. Zlostně se zakousneme do sypkého morénového svahu, dva kroky dopředu a jeden zpět, v ústech sucho a v hlavě představa všech možných tekutin. Voda z ledu se nedá

pít. Chátař nám zdálky svítí, nakonec nám jde naproti. Dřevěný domek uvnitř silně připomíná Téryho chatu. Sedíme na kavaleri a očima bloudíme po místnosti. Polévka sice není nějaká specialita, ale za to potom slastí přivíráme oči. Pijeme greg, ananasovou grapefruitovou, citrónovou, pomerančovou šťávu a zlatý hřeb nakonec - alsaské pivo v konzervě. Trochu sladké, jako naše černá šestnáctka, ale i tak si nevzpomínám, kdyby naše tak pivo chutnalo.

Výškový rozdíl sestupu je obrovský 2.630 m. A k tomu ještě 600 m nahoru a 600 m dolů do bivaku Cézanne pro bivakové věci. S vlastní stěnou, více než 6.000 m výstupu a sestupu za dva dny. Dole v táboře slunce žhne do stanových pláten. V našem stanu s kruhovým vchodem je k zalknutí. Příšerné vedro z nás ždímá všechnu sílu. Na druhý den s košilí přilepenou na tělo stoupáme znovu k našemu bivaku. U chaty Cézanne hučí obrovský špinavý vodopád. Je poledne a slunce ukazuje nahoře z ledovce, jehož rozpukané čelo vidíme nad sebou, dobrých 300 m vysoko. V proudu vody je slyšet duté, tlumené nárazy balvanů, stržené ze dna kuloáru.

Počasí se trochu kazí. Nad levou větví ledovce Noir se otvírá pohled na masiv Mt. Pelvoux, jehož Point Poiseux spadá k nám obrovskou tisíci-metrovou stěnou. Vpravo úplně v závěru ledovce vidíme ledové sověrní srázy Aillefroide. Večer v bivaku jsme malátní a cítíme úpal. Nejsme na tak hrozná vedro zvyklí a tady v chladu, se nám sluníčko ještě více mstí. Chvillemi se třesu zimou. Nemáme spacáky, tak dávám ruce do kapsy, péřovou větrovku na všechny knoflíky a snažím se usnout. Tóny se hrabe v lékarničce a dává mi tabletku Bromisovalu. Spím potom jako zabítý, ale ráno cítím účinky této medicíny. Jsem jako pitomý a nemohu se donutit k tomu, abych vstal. Je mi všechno jedno a zdá se mi, že vůle se mi z hlavy vytratila. Chtěli jsme utáhnout před třetí, ale

teprve se nutíme k tolikrát opakované ranní činnosti. Olověná obloha nám nálady nepřidává. Spodní část ledovce mně připadá jako kamenolom po čerstvém odstřelu. Klopýtáme a ani se po sobě moc nedíváme. Sluneční úpal ze večerejška a ten Farmaceutický výtvar se projevuje. Ke všemu ještě začíná pršet. Náš cíl - severní stěna Aillefroide se ztrácí od poloviny v mlze. Vysutý ledovec uprostřed je příjemný na pohled asi tak, jako čínžák ledu nad vaší hlavou, zavěšený na trhajících se niti. Je už osm hodin a my se teprve rozhodujeme, kde nastoupit. Snažíme se jeden druhého přesvědčit o svoji pravdě. Nakonec rozhodnou mlhy zahalující vrchní část stěny, a čas uvedený v průvodci - 12 až 16 lezeckých hodin. Nechceme bivakovat a časy jsou utažené, žádná rezerva.

Sestupujeme tedy kousek zpět k úpatí severní stěny Pointe Pelvoux. Tento vrchol, k němuž když je vyšší než Aillefroide je více vysunutý do údolí a není zahalen mlhami. V devět hodin přikračujeme okrajovou trhlinu. Jsme rádi, že jsme konečně unikli té špatné náladě. Příliš dlouho se z toho netěšíme. Tónymu letí obloukem dolů kladivo a zvoní na terasách pod námi. Je vidět, že snůla, která se nám lepí na paty je houževnatá. Sestupujeme a hle, kladivo leží kousek pod námi. Vracíme se teď trochu více vpravo a bojujeme o každou délku. V horní třetině stěny se jištění stává iluzorní. Bezeme snad v nejrozsáhlejší terénu, jaký jsme kdy poznali. Pokud možno vždycky šikmo, abychom se neztarili navzájem padajícími kameny a na celou šedesátku, aby to zas rychle utíkalo. V Tatrách jsme si zvykli, že obříže pod vrcholem končí. A zde si nelze oddychnout až do té chvíle, kdy se vytáhneme nad blok, za kterým vidím už do druhého údolí.

Kousek hřebenů a jsme na prostorném vrcholu. Mont Pelvoux byl dříve považován za nejvyšší v Dauphínských Alpách. A nyní nyní stojíme na jednom z jeho vrcholů. Skutečně sousední Barre des Ecrins odtud nevypadá

na to, že je o 120 m vyšší.

Ledovec, kterým sestupujeme je úplně rozměklý. Navazujeme se. Několikrát se noha proboří do prázdna. Sestup je poznamenán horočinou snahou rychle se dostat před setměním do úrovně vegetace. Ve čtyřech tisících metrech se jistě bez výbroje špatně bivakuje. Smůla je však elastická a táhne se za námi až z ledovce Noir. Sestupujeme už v úplné tmě a definitivně nás zastaví převíslý schod pod námi. Slatňovat v noci do neznáma není lákavé a tak raději vezmeme za věšek balvanem vyčnívajícím asi 3 m ze stěny, kde protřeseme už nepočítanou noc našeho horolezeckého života. A znovu ta shoda okolností. Jsme vyprahlí, v ústech nevíme co je slina. Těsně vedle nás hučí vodopád, který nemůžeme dosáhnout. Popolézám sice v úplné tmě okolo, ale nadarmo. Voda žádná. Kuloárem, kterým teče potok, se čas od času převalí kamenná lavina. Gratulujeme si, že jsme k vodě neslatňovali. Tóny dřepí asi tři čtvrtě hodiny pod kouskem sněhu, z něhož sem a tam odkapne špinavá perlička. Výsledek je žalostný. Jeden dva hlty vody. Sníh mrzne a voda se trácí. Nakonec nabereme do sáčku zmrzlého sněhu, posypeme jej citronovým extraktem a rozpouštíme v ústech. Kdo zaháněl jednou žízeň sněhem ví, že je to houby platné. Vodopád vedle neodbytně vnuká představu orosené sklenice vody, oranžády, piva, čaje, polévky a tekutin všech možných chutí.

Noc na štěstí je v srpnu krátká. A tak Tónýho mručení a loupání v kloubech nás obou se neprotahuje do nekonečna. Přes všechno by to byla nádherná a okouzlující noc. Hvězdy na inkoustovém nobi a pod námi dvacet tisíce metrů na dno zeleného údolí. Tyto chvíle jsou poznamenány únavou, napětím a chladem. Kdo ví, snad právě proto se stávají vzpomínkou po celý život.

Svítá. Oranžovo-červená záplava na východě bledne a než si uvědomíme je světlo. Potok vedle nás ztichl. Mráz nechal ztuhnout ledovec nahoře, který jej napájí. Vtíravý pocit žízně už stejně není tak silný. Vracíme se zpět. Rychle zdoláváme těch 300 m, které jsme včera sestoupili. A znovu jsme na ledovci. Tentokrát je zmrzlý a sněhové mosty bezpečně nesou. Čeká nás dva a půl tisíce metrů sestupu. Vzduch je čím dál více nasycen vůněmi květin a lesa. Síla kontrastu mrazu a vedra, jomného pachu mokré skály nahoře nad čtyřmitisíci a aromatických vůní tetelícího se horkého vzduchu dole, nás provází až na dno údolí. Sestupy ze čtyřtisícovek do živé přírody jsou myslím z nejsilnějších dojmů velehor.

V táboře se zase chvěje vzduch nad sytou zelení trávy a smrku. Balíme a loučíme se s přáteli FSQT. Odjíždíme do Chamonix. Motorový rychlík se kroutí jak had v údolích pod bílými vápencovými útesy do Grenoblu. Intermezzo barev, lidí a neonů po deseti dnech napětí. Nad Chamonix nás ale ještě čeká žulová jehla Malé Dru.

A na z á v ě r s e z o n y M a n í n s k á ú ž i n a

Vladimír Krejčí

Mnoho povolených, málo vyvolených, moho se přihlásilo, málo dostavilo, když jsme v pátek 26.10.1962 odjížděli rychlíkem na Trenčanskou Teplou na oddílový zájezd do Manínské úžiny. Bylo nás nikoliv pět, ale čtrnáct, čtrnáct věrných, čítaje v to Janu jako technického vedoucího zájezdu. Do Fovážské Teplé přijeli jsme za hluboké tmy, takže jen díky obezřetnému vedení technického poradce Ivana došli jsme asi po hodinové chůzi na vhodné místo v úžině. Utábořili jsme se na dosti velké plošince pod vysokou kolmou stěnou, připomínající Martinku, vpravo od silnice za potokem; je tam místo asi pro 10 stanů. (Naproti tábořišti pod skalní stěnou stojí pomníček zřítivšího se místního chlapce a nedaleko odtud na plošince je ještě další možnost táboření.

Za chvíličku stálo pět stanů s 11 obyvateli, 3 bivačkovali: Smolda a Marie s Hankou. Hanka sice přivezla s sebou přibalené různé kancelářské potřeby v bohatém výběru a dokonce jen málo opotřebovanou železnou kouli, ovšem na stan již oběma děvčám nezbylo místo. Pro případ nočního mrazíku nabídnuta jim odborná ranní masáž - František si dokonce urychleně zamluvil první kolo ranního rozmrazování. (K oživovacím pokusům však neštěstí nedošlo, protože ztuhlost ani v jednom případě nenebyla rézu patologického případně mrtvolného, což lze přičíst jedině akumulaci všech dosažitelných částí oděvu - včetně Františkových kalhot). Sobota 27.10.62 patří mezi dny, na které se nezapomíná, kdy je krásně v přírodě i v myslích lidí. Slunečný den s modrou oblohou bez jediného mráčku, bílé skály zasazené do pozadí zlatých a bronzových barev listnatých stromů a temnou zelení smrků a borovic - tak nás přivítala Manínská úžina! Samozřejmě to vytvořilo i jedinečný přírodní rámeček pro lezeckou činnost.

Po seznámení s celkovým místopisem úžiny i jejího okolí došli jsme příkrým svahem až k význačné věži - Manínské stráži, kde provedeny výstupy různými cestami. Slunného počasí využil Edo ke zvětšení účastníků pro výroční správu oddílu. Dalším postupným cílem byly Stratené veže, položené ještě výše k vrcholu Malého Manína, kde rovněž bylo provedeno několik náročných výstupů. Edo tam vystoupil v úloze očištného činitele a zasloužil se o uvolnění načasované kamenné lavinky střední velikosti, tento přírodní úkaz minul však bez následků!

Krásný den byl uzavřen mohutným táborákem se zpěvem o obvyklým veseloherním programem, kde Tónyho se zdarem zastoupil František. Při táboráku uvítali jsme jako aktivního účastníka i s. Bednára z horolezeckého oddílu z Povážské Bystrice, který se s námi setkal již odpoledne na skalách. Budiž mu vzdán dík za to, že projevil vzácné porozumění pro narušené zažívání našeho přítele Smoldy, když mu dopravou na svém skútru umožnil absolvovat teplou večeři v Povážské Bystrici. Doufáme, že se s. Bednárovi u nás líbilo!

Závěrečný nedělní čas bylo ještě ráno pěkně, počasí se však rychle zhoršovalo - zřejmě, aby učinilo zádot Františkovým prognózám (sobotní cirrhy na obloze - zhoršení počasí do 24 hodin). Šlo se Kostoleckou úžinou přes dědinu ku Kostolec na tři skalní věže Bosmany, kde provedeno několik výstupů na druhou a třetí věž a poslední slánění. Po poledni bylo už úplně zataženo s reálnými vyhlídkami na déšť. Tábor byl však likvidován ještě ze sucha. Odcházeli jsme postupně na nádraží v Trenčanské Teplé, první skupina se ještě přepravila převozem přes Váh do Podhradí, kde podle informace převozníka je "moderní reštaurácia". (V Povážské Teplé není totiž vůbec hostinec, a místní žíznivci jsou nuceni se uchýlovat do Manínské chaty; jeden z nich - zřejmě z Kostolce - obveseloval nás každou noc zpěvem při své nomáhevě cestě domů).

Zpáteční cesta minula v dobré náladě a bez rušivých příhod, nepočítáme-li v to první pomoc, která byla poskytnuta

Marii a to pro udávanou nevolnost po použití konzervy. Smolda sice důrazně doporučoval podání živočišného uhlí, které jediné je prý s to absorbovat a likvidovat zlomocné plyny, Marie však dala přednost méně vědeckému ošetření ze zbývajících zásob "ohnivé vody" Vladimíra staršího. Léčení mělo zřejmý úspěch, protože pomoci se dožadovali masově i jiní členové zájezdu. Byli však pro vyčerpání léčebných prostředků odkázáni do domácího ošetření.

Brno nás uvítalo již vytrvalým a hustým deštěm. Krátké zhodnocení zájezdu: bylo to pěkné zakončení naší sezóny, lezení proběhlo bez zranění, kolektiv byl velmi dobrý a veselý. Zvědavost těch, kdo nejeli napneme tím, že jim prozradíme závěr nejúspěšnější vyprávěné anekdoty: "Konec přestávky - ponořit!" A ať litují, že nebyli s námi!

MĚSTSKÝ VÝBOR ČESKOSLOVENSKÉHO SVAZU TĚLESNÉ VÝCHOVY V BRNĚ

uděluje titul

VZORNÝ KOLEKTIV TĚLESNÉ VÝCHOVY **LOKOMOTIVĚ KOMÁROV**
horolezeckému oddílu

VEDOUČÍ
HOUBEK ING. MILAN LAŠÁK

V BRNĚ DNE 12. ŘÍJNA 1962

L. Pávek *Pávek*